

ски творения е голѣма, защото въ тѣхъ нѣма нищо изкуствено, нищо измислено, нищо грапаво и неумѣстно казано. Неговитѣ стихове сж пѣргави, игриви и леки като горски поточета, благоуханни, като чуднитѣ миризливи горски цвѣтя, и звучни като струнитѣ на арфа. Ние нѣмаме други думи за да изкажемъ прѣдестъта на едни стихове, затова си служимъ съ тия сравнения. Който иска да се наслади отъ тѣхната хубость, трѣбва да ги прочете самъ, трѣбва да ги научи на изустъ. Много отъ онова, което днесъ се дава на бѣлгарското общество отъ разни и надарени и не надарени поети-писатели, слѣдъ врѣме ще се забрави, ще се изгуби, ала стиховетѣ на Вазова никога не ще умратъ и ще се четатъ на вѣчни врѣмена съ наслада. Днесъ нѣма грамотенъ човѣкъ въ Бѣлгария, който да не знае нѣколко негови стихотворения на изустъ. И най-малкитѣ дѣца знаятъ хубавитѣ пѣсни: „Видишъ птиченце крилато“, „Синчець“, „Сиромахкия“, „Тихъ, бѣлъ Дунавъ“, и др. и др. . .

Въ разказитѣ, повѣститѣ и романитѣ на Ив. Вазова личи неговата способностъ да наблюдава бѣлгарския животъ, да схваща добръ отдѣлнитѣ случки, събития и епохи и да ги прѣдава съ увлекателностъ. Между многобройнитѣ му разкази, повѣсти и романи, най голѣмо внима-

ние заслужава романа „Подъ Игото“. Въ това произведение Ив. Вазовъ майсторски описва славната епоха на политическото ни събуждане, на стрѣмлението ни да се отървемъ отъ турското иго съ собствени сили. Въ него нашитѣ юноши ще видятъ на какви жертви и на какви дѣла е способенъ единъ, макаръ и малъкъ, безпомощенъ, слабъ народъ, когато той е обладанъ всецѣло отъ великата и благородна мисль за свобода. Съ най-голѣма наслада, съ трепетъ, тѣ ще прочетатъ тоя романъ изъ недавнашното наше минало, толкова повече, че самъ авторътъ е прѣживѣлъ много отъ онова, което се излага въ него.

Въ най-послѣдньо врѣме любимиятъ нашъ писателъ-поетъ работи усърдно въ областта на историческата драма. Прѣдимно той пише драми изъ нашия отдавнашенъ исторически животъ, изъ живота на нѣкогашното бѣлгарско царство. Въ тѣхъ той посочва отъ какви грѣхове е страдало нѣкога бѣлгарското царство и какви добродѣтели сж могли да го въздигнатъ. Най-важни сж драмитѣ му: „Бориславъ“ и „Къмъ пропасть“, които, увѣрени сме, голѣма часть отъ нашитѣ по-голѣми четци живущи въ София, сж имали случай да видятъ въ народния театъръ.

ИВАЙЛО.

(Извлѣчение изъ новата Вазова пиеса).

Дѣйствие II, явление 6.¹)

Казимъ Бегъ. (влязъ) Паша, на вѣнъ чакатъ двама голѣмци отъ Цариградъ.

(Влязатъ Кремена и Млада).

Слѣдъ Асѣновцитѣ Бѣлгария захвана бързо да отпадна. На бѣлгарския прѣстолъ се качвали редъ неспособни царе, които не могли да се задържатъ на онова величие, до което достигналъ Ив. Асѣнъ II. Въ врѣмето на Константинъ Асѣня, (1258 — 1277) на Бѣлгария захванали да нападатъ маджаритѣ, които прѣвзели Видинъ и околността му. Отъ друга страна гърцитѣ прѣвзели Македония. Славиятъ Константинъ Асѣнъ който си билъ счупилъ кракътъ, не могълъ да се бори съ тия неприятели. Имало тогава въ Бѣлгария достойни боляри, които би могли да се качатъ на прѣстола и да спасятъ отечеството, но тѣ били единъ по единъ избивани въ царския дворъ отъ коварната царица Мария, сестреница на грѣцкия императоръ Михаилъ Полеолога.

Въ това врѣме единъ юначенъ овчаръ, на име Ивайло, който се наричалъ още и „бърдоквата“, събралъ около себе

Млада. Дошли сж пратеници отъ императора Михаила. Донесли сж и дарове.

Ивайло (очуденъ — на Тертера) Пратеници отъ императора?

си дружина и имъ казалъ, че той ималъ разговоръ съ светнитѣ, които го опрѣдѣлили за царь на Бѣлгария. Ивайло билъ много юначенъ и всички му повѣрвали и тръгнали слѣдъ него. Въ нѣколко битки той разбилъ таритѣ и се върналъ къмъ Търново. Грѣцкия императоръ, като видѣлъ че този юнакъ ще прѣвземе Търново, помжчилъ се да го подкупи. Той му праша дарове, обѣщава му да го направи *деспотъ*, или пъкъ да му стане съюзникъ, т. е. да му прати войска да прѣвзема Търново. Обѣщава му и дъщеря си Анна за жена. Но гордия войникъ отказва, като казва че не му трѣбва нему съюзникъ защото и самъ той може да прѣвземе Търново. А жена друга неше, защото си има една, и не е татаринъ.

Сцената, отъ Вазовата драма, която даваме тукъ, ни прѣдставя именно това опитване на грѣцкия императоръ да подкрепи Ивайло.